

ACUBIEB 1997

Theo Peeters

Hieronder weer een keuze uit een groot aantal publicaties verschenen in 1997 die betrekking hebben op de aculeatenfauna in Nederland of de fauna van aangrenzende gebieden. Artikelen uit België, Niedersachsen en Nordrhein-Westfalen worden opgenomen als ze Nederlandstalig zijn en/of om u een idee te geven van de dieren die onze grens naderen en wellicht ook in ons land te verwachten zijn.

Publicaties met een determinatietabel zijn voorzien van een *.

Stuur ook uw verslag of artikel op zodat dit jaarlijkse overzicht nog completer wordt. Ik dank Henny Wiering en Willem Ellis voor hun bijdrage aan deze rubriek.

Literatuur Nederland

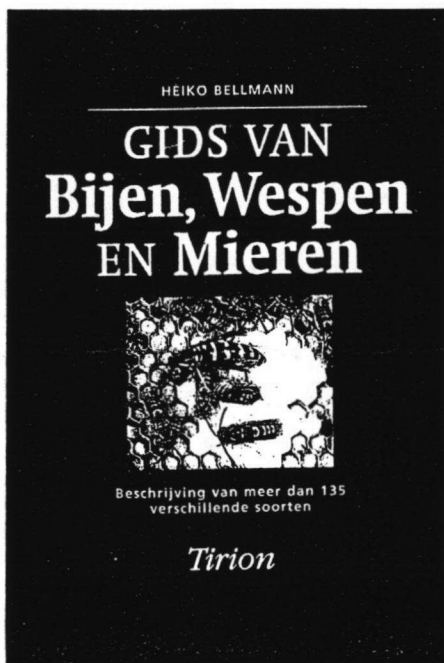
- Adema, H., 1997. Een oude stronk met een entomologische verrassing. - *Natura*, 94 (1044): 103-104.
- Boer, P., 1997. Mieren in het Noordhollands Duinreservaat. - *Natura*, 94 (1041): 24-26.
- Iersel, M.J. van, 1997. Onderzoek naar voedselconcurrentie. - *Bijen*, 6 (7/8): 195-199.
- Jansen, A., 1997. Dodelijke steken. Allergie voor insectengif. - *Natuur & Techniek*, 65 (8): 66-75.
- Keessen, G.K., 1997. Een nest met acht raten. - *Bijen*, 6 (1): 13.
- * Klein, W., 1997. De graafwespen van de Benelux (Hymenoptera, Sphecidae). Determinatietabellen. - Jeugdbondsuitgeverij [1996], 130 pp.
- Kuypers, A., 1997. Druk op drachtgebieden. - *Bijen*, 6 (1): 3-4.
- Lefebvre, B.A. (V.), 1997. *Tetralonia macroglossa* nieuw voor de Benelux (Hymenoptera: Apidae, Anthophorinae). - *Entomologische Berichten*, Amsterdam, 57 (9): 146.
- Lefebvre, V. et al., 1997. Hymenoptera Aculeata - angeldragers: bijen, wespen en mieren: xvii-xix. In: Verslag van de 151e zomervergadering van de NEV, 29 mei t/m 2 juni 1996, te Formerum op Terschelling. - *Entomologische Berichten*, Amsterdam, 57 (5): xi-xxxviii.
- Meer, F. van der, 1997. Inventarisatie van de graafwespen (Sphecidae) van Meijendel. - Voortgangsrapport nr. 1, Den Haag, 9 pp.
- Molegraaf, H. & L. Lankrijer, 1997. Mierennesten op Warche I. - *Agrion*, 42 (1): 9-16.
- Peeters, T., 1997. Hymenoptera. Voortgang van het atlasproject in 1995-1996. - Nieuwsbrief EIS-Nederland, 25:7-8.
- Peeters, T.M.J., 1997. Bijen, wespen en mieren in de Kaaistoep. Deel 1: 1995 en 1996: 121-124. In: P.S. van Wielink (red.), Onderzoek van de natuur in het waterbeschermingsgebied van de N.V. T.W.M. Verslagjaar 1996. - T.W.M. & KNNV-afd. Tilburg, 128 pp.
- Peeters, T.M.J., 1997. Bijen en wespen op Isabellegreend. Minifauna van steilwanden en dijken nauwelijks bekend - *Natuurhistorisch Maandblad*, 86 (6): 145-150.
- Peeters, T.M.J. & M. Roos, 1997. Hommelen op Schier. - *Natura*, 94 (1045): 148-149.
- Smit, J., [1997]. Speuren langs het spoor. Verslag van 10 jaar bijen en wespen inventariseren op het spoorwegemplacement van Westervoort (1987 t/m 1996). - Eigen verslag, Arnhem, 26 pp.
- Smit, J., 1997. *Andrena viridescens* nieuw voor de Nederlandse fauna (Hymenoptera: Apidae, Andreninae). - *Entomologische Berichten*, Amsterdam, 57 (12): 200-201.
- Smit, J., 1997. [Pompilidae en Formicidae]: 4. In: Vanglijsten 1996. Voorjaarsweekend in Barchem (Achterhoek) 10-11-12 mei. - *Veelpoot*, 8 (1): 3-4.
- Smit, J., 1997. Hymenoptera: 6-7. In: Vanglijsten 1996. Najaarsweekend Lage Vuursche (Gooi), 23-24-25 augustus. - *Veelpoot*, 8 (1): 5-12.
- Smit, J. & A. Alberts (red.), [1997]. Inventarisatieverslag Stikke Trui 1990 - 1996. Insekten, reptielen en amfibien. - Insektenwerkgroep van de KNNV-afdeling Arnhem, 51 pp.
- Spreeuwenberg, P., 1997. Ter herinnering aan Jos van Boven. - *Natuurhistorisch Maandblad*, 86 (9): 213.
- Tempelman, J., 1997. Wilde bijen. - *Bijen*, 6 (4): 107.
- Top, W., 1997. Honderd jaar imkeren. De geschiedenis van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland 1897-1997. - Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland, Wageningen, 285 pp.
- Verhagen, R., 1997. De psychologische angel van een wespenstek. - *Bijen*, 6 (9): 227-228.
- Verspaandonk-Schijvens, M.E.C., 1997. Hoe honingbijen en wilde bijen elkaar aanvullen. - *Bijen*, 6 (6): 163-165.
- Vunderink, D., 1997. Overbegrazing. - *Bijen*, 6 (2): 50-51.

Enige buitenlandse literatuur

- * Allen, G.W., 1997. The British species of *Stigmus* Panzer, 1804 (Hym.: Sphecidae). - *Entomologist's Record*, 109: 58.
- Archer, M. E., 1997. Taxonomy, distribution and nesting biology of the species of the euro-asian *Vespula rufa* group (Hym., Vespinae). - *Entomologist's Monthly Magazine*, 133: 107-114.
- Bertsch, A., 1997. Abgrenzung der Hummel-Arten *Bombus cryptarum* und *B. lucorum* mittels männlicher Labialdrüsen-Sekrete und morphologischer Merkmale (Hymenoptera, Apidae). - *Entomol. Gener.* 22 (2): 129-145.
- * Bitsch, J., Y. Barbier, S.-F. Gayubo, K. Schmidt & M. Ohl, 1997. Hyménoptères Sphecidae d'Europe occidentale. Volume 2. - *Faune de France*, 82: 429 pp.
- Byers, G.W., 1997. In Memoriam Byron Allen Alexander 1952-1996. - *Journal of Hymenoptera Research*, 6 (1): 186-189.

- Carpenter, J.M. & J. Kojima, 1997. Checklist of the species in the subfamily Vespinae (Insecta: Hymenoptera: Vespinae). - Nat. Hist. Bull. Ibaraki Univ., 1: 51-92.
- Debaille, F. & P. Rasmont, 1997. Redcouverte de *Bombus wurfleini* Radoszkowski, 1859 (Hymenoptera, Apidae) auparavant considéré comme disparu de Belgique. - Bull. Annl. Soc. r. belge Ent., 133: 329-332.
- Ebmer, A.W., 1997. Asiatische Halictidae. 6. *Lasioglossum carinaless-Evylaeus*: Ergänzungen zu den Artengruppen von *L. nitidiusculum* und *L. punctatissimum* s.l., sowie die Artgruppe des *L. marginellum* (Insecta: Hymenoptera: Apoidea: Halictidae: Halictinae). - Linzer biol. Beitr., 29 (2): 921-982.
- Edwards, R. (ed.), 1997. Provisional atlas of the aculeate Hymenoptera of Britain and Ireland. I. - Bees, Wasps and Ants Recording Society & Huntingdon: Biological Records Centre, 139 pp.
- Finch, O.-D., 1997. Spider wasps (Hymenoptera, Pompilidae) as predators of a spider taxocenosis. - Proc. 16th Europ. Coll. Arachnol.: 83-89.
- Gauss, R., 1997. Eiablage parasitoidier Dipteren an Aculeaten. - Bembix, 9: 25-28.
- Guglielmino, A. & M. Olmi, 1997. A host-parasite catalog of world Dryinidae (Hymenoptera: Chrysidoidea). - Contributions on entomology, international 2 (2): 165-298.
- Günter, R., 1997. Beobachtungen zur Mohnbiene (*Osmia papaveris*). - Bembix, 8: 22-30.
- * Gusenleitner, J., 1997. Bestimmungstabellen mittel- und südeuropäischer Eumeniden (Vespoidea, Hymenoptera). 6. Die Gattungen *Euodynerus* Dalla Torre 1904, *Syneuodynerus* Blüthgen 1951 und *Chlorodynerus* Blüthgen 1951. - Linzer biol. Beitr., 29 (1): 117-135.
- * Gusenleitner, J., 1997. Bestimmungstabellen mittel- und südeuropäischer Eumeniden (Vespoidea, Hymenoptera). 7. Die Gattungen *Microdynerus* Thomson 1874 und *Eumicrodynerus* Gusenleitner 1972. - Linzer biol. Beitr., 29 (2): 779-797.
- Haeseler, V., 1997. *Ancistrocerus oviventris* (Wesmael, 1836), eine weitere Nektarraubende solitäre Faltenwespe (Hymenoptera: Vespoidea: Eumenidae). - Faun.-Ökol. Mitt., 7: 259-266.
- * Hinrichsen, A. & C. Saure, 1997. Zur Unterscheidung der Weibchen der in der BRD vorkommenden schwarzen *Tachysphex*-Arten (Hymenoptera: Sphecidae). - Bembix, 9: 29-33.
- Jacobi, B., 1997. Beinarbeit statt Fühlerspiel - Beobachtungen und Gedanken zur Kopulation der Pelzbienen. - Bembix, 9: 22-24.
- Kuhlmann, M., 1997. Zum taxonomischen Status von *Nomada goodeniana* (Kirby, 1802) und *Nomada succincta* Panzer, 1798 (Hymenoptera, Apidae). - Entomofauna, 18 (32): 521-528.
- * Linsenmaier, W., 1997. Die Goldwespen der Schweiz. - Veröffentlichungen aus der Natur-Museum Luzern, 9: 140 pp.
- Melo, G.A.R., 1997. Silk glands in adult sphecids wasps (Hymenoptera, Sphecidae, Pemphredoninae). - Journal of Hymenoptera Research, 6 (1): 1-9.
- Menke, A.S., 1997. Family-group names in Sphecidae (Hymenoptera: Apoidea). - Journal of Hymenoptera Research, 6 (2): 243-255.
- * Móczár, L., 1997. Revision of the *Cleptes nitidulus* group of the world (Hymenoptera, Chrysidae, Cleptinae). - Entomofauna, 18 (3): 25-44.
- * Müller, A., A. Krebs & F. Amiet, 1997. Bienen. Mitteleuropäische Gattungen, Lebensweise, Beobachtung. - Naturbuch-Verlag, Augsburg, 384 pp. [zie boekbespreking op blz. 40]
- Ohl, M., 1997. Die Evolution von Cleptoparasitismus zwischen nahverwandten Bienen- und Grabwespengruppen (Hymenoptera: Apoidea: Sphecidae, Apiformes). - Mitt. Dtsch. Ges. allg. angew. Ent., 11: 785-788.
- * Olmi, M., 1997. A contribution to the knowledge of the Embolemidae and Dryinidae (Hymenoptera Chrysidoidea). - Boll. Zool. agr. Bachic. Ser. II 29 (2): 125-150.
- Pamilo, P., J. Teng, P. Rasmont, K. Pirhonen, A. Pekkarinen & E. Kaarnama, 1997. Pheromonal and enzyme genetic characteristics of the *Bombus lucorum* species complex in northern Europe. - Entomologica Fennica, 7: 187-194.
- Petit, J., 1997. *Lasioglossum pallens* (Brullé 1832), abeille solitaire nouvelle pour la faune Belge (Hymenoptera Apoidea). - Lambillionea, 97: 49-52.
- Plowright, C.M.S., R.C. Plowright & P.H. Williams, 1997. Replacement of *Bombus muscorum* by *Bombus pascuorum* in Northern Britain? - The Canadian Entomologist, 129: 985-990.
- Potts, S.G. & P. Willmer, 1997. Abiotic and biotic factors influencing nest-site selection by *Halictus rubicundus*, a ground-nesting halictine bee. - Ecological Entomology, 22: 319-328.
- Riemann, H., 1997. Die Stechimmenfauna der Weserdeiche bei Achim (Hym.: Aculeata). - Drosera, '97 (1): 45-64.
- * Schmid-Egger, C. & E. Scheuchl, 1997. Illustrierte Bestimmungstabellen der Wildbienen Deutschlands und Österreichs unter Berücksichtigung der Arten der Schweiz. Band III: Andreninae. - Eigenverlag, Velden, 180 pp.
- Schmid-Egger, C. & S. Patiny, 1997. Anmerkungen zur *Andrena pilipes*-Gruppe (= *cabonaria* auct.). - Bembix, 8: 37-42.
- Schmidt, K. & C. Schmid-Egger, 1997. Kritisches Verzeichnis der deutschen Grabwespenarten (Hymenoptera,

- Sphecidae). - Mitteilungen der Arbeitsgemeinschaft ostwestfälisch-lippischer Entomologen, 13 (3): 1-35.
- Shaw, M.R., 1997. Two *Dipogon subintermedius* (Magretti) (Hym.: Pompilidae) apparently developing on one spider. - Entomologist's Record, 109: 244.
- Standfuss, K. & H. Woydak, 1997. *Lestiphorus bicinctus* (Rossi 1794) und *Pemphredon montana* Dahlbom 1845 (Hymenoptera: Sphecidae) in einem Dortmunder Vorstadtgarten. - Bembix, 8: 20-21.
- Theunert, R., 1997. Eine Goldwespe als Brutschmarotzer einer Wegwespe (Insecta: Hymenoptera). - Mitt. internat. entomol. Ver., 22 (1/2): 9-10.
- Tormos, J., J.D. Asis, S.F. Gayubo & F. Torres, 1997. Description of the mature larvae of *Symmorphus bifasciatus* (L., 1758) and *S. crassicornis crassicornis* (Panzer, 1798) (Hymenoptera, Vespidae, Eumeninae). - Mitt. Münch. Ent. Ges., 87: 23-27
- Vicidomini, S., [1997]. World bibliography on Xylocopini tribe (Insecta: Hymenoptera: Apoidea: Apidae: Xylocopinae): *Xylocopa* Latreille, 1902; *Lestis* Lepeletier & Serville, 1828; *Proxylocopa* Hedicke, 1938. - Zoology Institute Univ. Federico II, Naples, 140 pp.
- Voith, J., 1997. *Coelioxys mandibularis* Nyl. als Kuckucksbiene von *Osmia villosa* (Schck.). - NachrBl. bayer. Ent., 46 (1/2): 20-25.
- * Wahis, R., 1997. Sur les Hyménoptères de la région française de l'Europe. Genre *Cryptocheilus* Panzer (Hymenoptera: Pompilidae, Pepsinae). - Notes faun. Gembloux, 33: 3-66.
- Westrich, P. & H.H. Dathe, 1997. Die Bienenarten Deutschlands (Hymenoptera, Apidae). Ein aktualisiertes Verzeichnis mit kritischen Anmerkungen. - Mitteilungen entomologischer Verein Stuttgart, 32: 3-34.

NIEUW

Gids van Bijen, Wespen en Mieren
 Heiko Bellmann, bewerking en vertaling voor het Nederlandse en Belgische gebied door Theo M.J. Peeters.
 B.V. Uitgeversmaatschappij Tirion, Baarn.
 ISBN 90 5210 2937
 336 pp., prijs f 59,50